

Dékyèrasyo po lo mond ètér dé drau d'l'am

Konsidérang k'lè rknachans dè diñitè k'détno tortot lé djang d'lè famil dé-z-am èko d'loré égal drau ké n'mero jamè bot tsu pi lo fondma dè libèrtè, dè justis è dè pè da lo mond,

Konsidérang ké dé n'mi rknach lé drau dé-z-am è d'lè pichtlè sa-z-é èmonè è sé kondur nak dé barbar, sou k'érbèl lè konsyans dé-z-am, è k'lè vnouy d'inn mond var k'lé-z-am sro libr d'prakè èko d'krèr, libèrè dè tèrer èko dè mizèr, é ètu ènonssi nak lo pu fo swè d'l'am,

Konsidérang k'fau pa tout foch k'inn govèrnema d'drau rèwades lé drau dé-z-am po k'l'am n'sau mi oblidi d'sé drasi, po so dèréy ètot, drau inn pouwèr sna patètch èko lo chtopa,

Konsidérang k'fau pa tout foch èkorèdji lo dévlopma dé rlasyo d'bong wèzinèdj annnter lé nasyo,

Konsidérang k'da lè Chart lé pepl dé Nasyo-z-Uni o proklamè d'inn novéy loré fwè da lé drau perméy dé-z-am, da lè diñitè èko lè valou d'l'am, da dé drau égal po lé-z-am èko lé fam, è k'él o dékyèri éyt désidè è botè è-n-avang lo progrè po lè sosyètè è d'batì èn mouyou vi da èn kopu grant libèrtè,

Konsidérang k'lé-z-Éta k'fèyo pati d'l'Organizasyo dé Nasyo-z-Uni sé so ègèdji, è-z-auwvang èvo léy, è-z-èchuri lo rèspè tou gants è po tortu dé drau d'l'am è dé permér libèrtè,

Konsidérang k'dé pati èsèn l'idé k'lé drau èko lè libèrtè-la s'a sou k'kont lo pu po rèpyèni tou ètér l'ègèdjma-la,

L'Èsanblay dé tortu

Proklam k'lè dékyèrasyo-si s'a sou k'dran vizi po lo me d'tortu, lé pepl èko lé nasyo do mond ètér, po k'tortot lé djang èko tortot lé-z-èsos dè sosyètè, èvo lè dékyèrasyo-si toukou da lè téyt, fèyenns sou k'fau, pa l'édukasyo èko l'èñstruksyo, po dévlopè lo rèspè dé drau èko dé libèrtè-si, è d'èchuri, pa dé mzur nasjonal è annternasjonal dé pti-z-è pti pu grant, k'é san rknu è bé vikang, vorma è po tortu, k'sa sau parméy lé populasyo dé-z-Éta k'nè fèyo pati, k'parméy sal dé katray k'èl dirijo.

Artikl 1

Tortu lé-z-am vno o mond libr èko égal è diñitè èko drau. É so kapabl d'rajo èko d'konsyans è é dwo auwrè lé-z-inn dwa lé-z-aut èvod lè vizat d'sé soutni.

Artikl 2

Tchèki pu bénéfisi d'tortu lé drau èko d'tortot lé libèrtè ènonssi da lè dékyèrasyo-si, sna fèr aukèn diférans, surtou annnter lé rès, lé kouler, lé-z-am, lé fam, lé longgèdj, lé rlijyo, lé

krèyans politik oubé dé-z-aut, k'èl vnenns do pèyi, dè sosyètè, dè rétchas, dé para, oubé d'metchau key aut situasyo.

Dé-d-pu, é n'sré fè aukèn diférans batj tsu lo fondma politik, juridik oubé annternasyonal do pèyi ou dè katray d'var k'vé èn djang, k'lo pèyi oubé lè katray-la sau po léy, dzo èkot, ko mi è-n-èdj oubé pa dzo metchau key limitasyo d'otoritè.

Artikl 3

Tchèk djang é drau è lè vj, è lè libèrtè è è sè surtè.

Artikl 4

Mi inn n'sré tni è-n-èsklavèdj, è sèrvitùd non pu ; l'èsklavèdj è lè trèt dé-z-èsklav so dfanndu dzo tortot lé faso.

Artikl 5

Mi inn n'pouré éyt boryaudè chkè nè meri, né soumi è dé pon oubé dé trètma beryau, mi umèñ ou rèbèchang.

Artikl 6

Tchèki é drau è lè rknachans, var k'fu sau, d'sè pèrsonalitè juridik.

Artikl 7

Tortu so égal dèvan lè lwè è o drau sna distèngsyo d'éyt rèwadè d'mèym faso pa lè lwè. Égal ausi lo drau po tortu d'éyt rèwadè kontr metchau key diskriminasyo k'èvirau pa foch kontr lè Dékyèrasyo-si è kontr metchau key provokasyo è èn téy diskriminasyo.

Artikl 8

Tchèk djang é lo drau d'nalè vorma, da so pèyi, dwa lé juridiksyo k'o lo moñé d'sé botè vizang lé-z-akt k'nalo pa foch kontr sé perméy drau rknu pa lè konstitusyo oubé pa lè lwè.

Artikl 9

Mi inn n'pu éyt èrètè sna rajo, èprijnè oubé botè fu d'so pèyi.

Artikl 10

Tchèk djang é drau, è pyèyn égalitè, k'an-n-oyes s'n èfèr d'just faso è dèvan tortu, da inn tribunal ké n'dépa d'pachèyn è sna aukèn prèsyò, ké desidré oubé d'sé drau è obligasyo, oubé do bong drau d'èn èkuzasyo d'faut lè vizang.

Artikl 11

1. Tchèk djang èkuzay d'inn grav deli a supozay inosant déchchè k'inn tribunal é montrè k'èl ir koupabl slong lè lwè, do ta d'inn prosè dévyè è tortu, var k'tortot lé garanti po sé dfannd li èro ètu dnay.

2. Mi inn n'pouré éyt kondanè po dé-z-akt oubé èk dé rèvyè, ké, o moma k'él o ètu fè, n'yonon mi konsidère nak dé deli slong lo drau do pèyi oubé dé-z-aut pèyi do mond. D'mèym, an-n-daré aukèn pon kopu fot k'sal k'èrau ètu dnay o moma k'lo deli é ètu fè.

Artikl 12

An n'pouré mi s'èmalè sna rajo dè vi dé djang, d'lor famil, d'lor dmourans oubé d'sou k'èl o èkri è non pu potè twau è lor oner è lor réputasyo.

Tchèk djang è lo drau d'éyt rèwaday pa lè lwè kontr dé téy vizat oubé d'ètak.

Artikl 13

1. Tchèk djang é lo drau d'sirkulè librema è d'chwèzi var k'èl dmour o d'da d'inn Éta.

2. Tchèk djang é lo drau d'kitè metchau key pèyi, lo sé ausi, è d'i rveni.

Artikl 14

1. Kat èl a pèrsékutay, tchèk djang é lo drau d'sé botè è-n-èvri è sla ausi da d'aut pèyi.

2. Lo drau-la n'vaure mi po séy k'a porséyvi è po ki él a provè k'él é fè inn krim ké rlev do drau jénéral oubé po dé-z-akt k'nalo kontr lé vizay èko lé fondma dé Nasyo-z-Uni.

Artikl 15

1. Inn tchèki è drau è èn nasyonalité.

2. An n'pouré mi, sna rajo, privé kikinn d'sè nasyonalité, non pu do drau d'nè tchèyndji.

Artikl 16

1. Kat é sro è-n-èdj d'sé mèryè, l'am èko lè fam, sna aukèn diférans dé rès, d'nasyonalité ou dé rlijyo, o lo drau d'sé mèryè è d'batì èn famil. Él o dé drau égal po sou k'rwéyt lo mèryèdj, do ta do mèryèdj è kat él a kasè.

2. Lo mèryèdj n'pu mi éyt sinè sna lo libr è pyè konsantma d'sau k'sé mèriro.

3. Lè famil a naturèlma lo fondma dè sosyète è é lo drau d'éyt rèwaday pa léy è pa l'Éta.

Artikl 17

1. Tchèk djang, k'èl sau tou pa léy ou èvo dé-z-aut, é lo drau d'awou èk po léy.

2. Mi inn n'pu éyt, sna rajo, privè d'sou k'él é po lu-mom.

Artikl 18

Tchèk djang é drau è lè libèrtè d'sè faso d'pasay, d'konsyans è d'rlijyo ; lo drau-la vu dir k'an pu tchèyndji d'rlijyo ou d'krèyans, k'an pu monntrè sè rlijyo oubé sè krèyans, tou pa lu oubé èvo dé-z-aut, dèvan dé-z-aut ou tchi lu, pa l'èsañema, lé pratik, lé prayur oubé lé mauwd.

Artikl 19

Inn tchèki é lo drau d'pasè auterma k'inn aut è d'lo dir, è do, k'é n'é mi è s'èkrar po sou k'é pas, è séy d'kwèri, rsur è rpannd, sna s'okupè d'frontyèr, lé-z-èñformasyo èko lé-z-idé pa metchau kéy moñé d'lé dir.

Artikl 20

1. Tchèk djang é lo drau d'sé rtrovè èvo dé-z-aut è d'fèr pati d'èsos, mè da lè pè.

2. Mi inn n'pu éyt oblidji d'fèr pati d'èn èsos.

Artikl 21

1. Tchèk djang é lo drau d'par pa è lè dirèksyo dé-z-èfèr publik d'so pèyi, k'sa sau dirèktema oubé pa lo moñé d'djang librema chwèzi.

2. Tchèk djang é lo drau d'èrivè, da d'égal kondisyo, é fonksyo publik d'so pèyi.

3. Lè vlatè do pepl s'a lo fondma d'otoritè d'sau ké kmando ; lè vlatè-la, fau k'èl reches d'onéyt élèksyo k'fau fèr è dé, pa inn vot égal d'tortu èko skrè, oubé séyvan èn aut mèym faso ké garanti lè libèrtè do vot.

Artikl 22

Tchèk djang, fèyan pati dè sosyètè é lo drau d'éyt dè kès ; èl a da so drau po rsur sou k'li rvé dè bzañ, d'l'ètòr èko dè kultur, èk k'èl é débza po sè diñitè è po so libr dévlopmà, è lè bonnour do djwau dè nasyo è d'l'ètòr d'tortot lé nasyo, è tnan kont dé faso d'fonksyonè d'tchèk pèyi è d'sé réttchas.

Artikl 23

1. Tchèk djang é drau è-z-auwrè, o libr chwè d'sè bzañ, è dé kondisyo lé mèym è èsè bonn po tortu è d'éyt rèwaday vizang lè pet dè bzañ.

2. Tortu o drau, sna fèr dé diférans, è lè mèym pèy po èn mèym bzañ.

3. Metchau ki k'auwer é drau è èn djet è èsè bonn pèy, li permatan, è lu èko è sè famil d'vikè nak tchèk am dourau vikè, è s'é fau, d'éyt rèwadè èvod inn pa tsu pa metchau kéy aut moñé dè sosyètè.

4. Tchèk djang é lo drau, èvo dé-z-aut, d'botè dé sèyndika tsu pi è d'fèr pati dé sèyndika po dfannd sé-z-èñtère.

Artikl 24

Tchèk djang é drau o rpauw èko o laji, è k'an perméy an botes bè èvo bon sans lo ta dè bzañ è li dnes, è dé, dé konjé pèyi.

Artikl 25

1. Tchèk djang è lo drau d'vikè bé-n-è drau po-z-èchuri sè santè, so bé-n-èj è sau d'sè famil, an perméy po sé neri, sé vechti, sé lodji, sé swèñi, è d'bénéfisi d'l'ètòr dé sèrvis fè po sla ; èl é drau è lè sékurité s'èl pe sè bzañ, s'èl a malèv, èñvalid, vav, véy, ou bé tchèk fou k'èl èré pedu sou k'fau po vikè èpré dé-z-évènma k'èl n'é ré pèvu fèr kontr.

2. Lè maternité èko lè djènas o drau, mèk po rauw, è èn ètòr, è d'éyt soutni. Tortu lé-z-èfang, k'é san vnu o mond do ta do mèryèdj oubé fu do mèryèdj, profito dè mèym wad dè sosyète.

Artikl 26

1. Tchèk djang é drau è l'édukasyo. L'édukasyo n'kotré ré, o mong po sou k'rwéyt lé perméy fondma d'l'èsañema. S'a èn obligasyo d'sér l'èsañema-la. L'èsañema po-z-èpar inn mtéy sré dévlopè ; tortu sau k'lo mérito pouro fèr dé grant étud, è dè mèym faso po tortu.

2. L'édukasyo drau permat è tchèk am d'sé trovè bé-n-ere da sè vi è d'rèfòchi lo rèspè dé drau d'l'am è dé permér libèrtè. Èl drau botè è-n-avang lè konpernat, lè tolérans èko l'èmiti annter tortot lé nasyo è tortot lé rès ou lé rlijo, è ausi lo dévlopma d'sou k'fèyo lé Nasyo-z-Uni po mèyntni lè pè.

3. Lé para, d'abor, o lo drau d'chwèzi key faso d'édukasyo é vlo dnè è loré-z-èfang.

Artikl 27

1. Tchèk djang é lo drau d'fèr librema èvo lè vi kulturèl dè sosyète, d'profitè d'sou k'lé-z-am fèyo d'pu byè, è d'awou sè pa da lo progrè dé syans è da lé béfè k's'nè séyvo.

2. Tchèki é drau è lè wad dé-z-èñtère moral èko matéryèl k'dékolo d'metchau key produksyo syantifik, èkrit oubé artistik k'él èrè fè.

Artikl 28

Tchèk djang é drau è èn sosyète èko inn mond var k'égzist inn ordè téy k'lé drau èko lé libèrtè k'so botay da lè Dékyèrasyo-si penns par tortot lor valou.

Artikl 29

1. Inn tchèki é dé dewèr dwa lè sosyète var k'tou pa lu lo dévlopma libr è pyè d'sè

pèrsonalitè a posipl.

2. È pratikang sé drau è da èn ètér libèrtè, tchèki a mèk soumi é limitasyo fixay pa lè lwè po-z-èchuri purma è sèymplema lè rknachans èko lo rèspè dé drau èko dé libèrtè d'autru è po rèpond é djet égzijans dè moral, d'l'ordr publik è do bé-n-èj d'tortu da èn sosyète var k'tchèki é so mo è dir.

3. Lé drau è libèrtè-si, n'pouro, d'aukèn faso s'égzèrsè kontr lé vizay è lé fondma dé Nasyo-z-Uni.

Artikl 30

Aukèn dispozisyo dè Dékyèrasyo-si n'pu éyt konpriz nak pèvan dnè è inn État, èn èsos oubé kikinn, inn key fu sau drau d'sé livrè è èn aktivité ou d'fèr èk vizang è botè bè lé drau èko lé libèrtè ké so namay déda.